

Vesilintulaskennat tammikuussa 2020: paljonko Suomessa talvehti vesilintuja?

Tukkasotkia. Kuva: Aleksi Lehikoinen

Toinen kattava laskenta Suomen vesillä

- Suomessa talvehtivat vesilinnut laskettiin ja niiden kannat arvioitiin ensimmäisen kerran alkuvuodesta 2016
- Laskennat toistettiin tammikuussa 2020
- Laskennat ovat osa maailmanlaajuista seurantaa (Wetlands International)
- Koko Itämeren alueen kattavat laskennat toteutettiin nyt toista kertaa
- Samanaikainen laskenta koko talvehtimisalueella -> luotettavat kannanarviot, joihin eivät vaikuta lintujen siirtyminen talven mittaan tai vuosien välinen talvehtimispaikkojen vaihtelu

Laskennan toteutus Suomessa

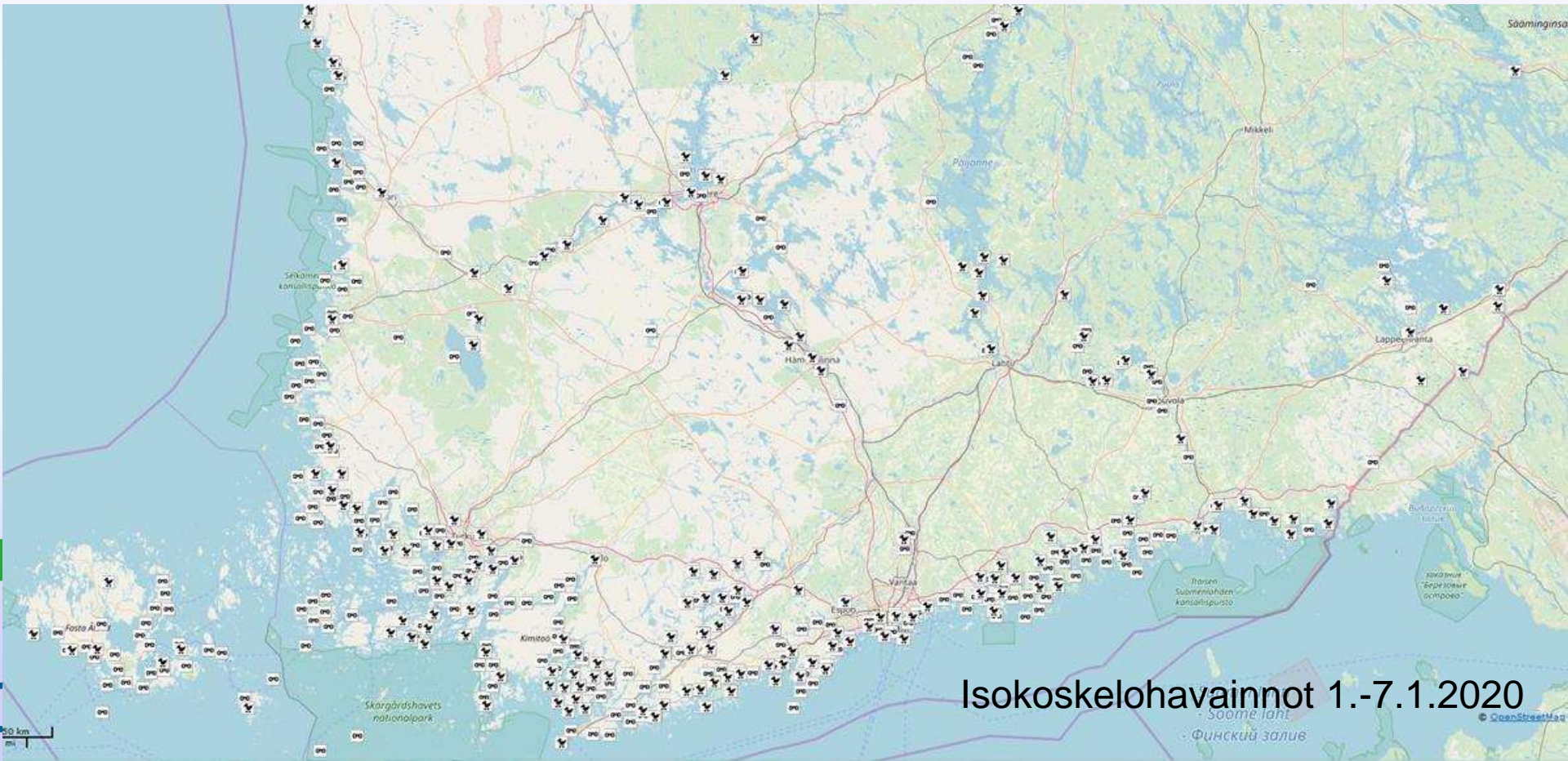
- Laskenta-aika ensisijaisesti 1.-7.1.
- Alueellisia lintutieteellisiä yhdistyksiä pyydettiin koordinoimaan laskentoja
- Kerättiin havainnot kaikista vesilinnuista sekä myös mm. nokikanasta, lokki- ja ruokkilinnuista ja merisirristä
- Havainnot ilmoitettiin Tiiraan, myös nollahavainnot (ei vesilintuhavaintoja laskentapisteestä)
- Alueelliset vastaavat tai projektin vastuuhenkilöt arvioivat havaittujen lintujen määrän ja laativat alueelliset kannanarviot
- Tulosten tulkinnessa käytettiin soveltuvin osin havaintoja myös pidemmältä jaksolta (joulukuun loppu – tammikuun loppupuoli)
- Lisäksi tehtiin lentolaskentoja avomerellä tammi-helmikuun vaihteessa

Laskentateho ja olosuhteet

- Erinomaisen kattava laskenta esimerkiksi TLY:n ja PSLY:n alueella
- Laskentakoordinaattorit tekivät hyvää työtä!
- Erityiskiitokset organisoinnista Kim Kuntzelle (TLY) ja Mauri Leivolle (PSLY)
- Olosuhteet olivat erittäin hyvät edelliseen laskentaan verrattuna: ei äkillistä, linnut liikkeelle ajavaa kylmänpurkausta
- Sisävesilläkin paljon lintuja, mutta pääosin jäätyneet Lappeenranta-Vaasa –linjan pohjoispuolella
- Talvet ovat aina erilaisia, mutta vuoden 2020 tulokset kertonevat varsin hyvin ”nykyisen” leudon talven vesilinnustosta

Laskenta 2020 – mitä nähtiin?

- Talvi leuto, ja laskenta-olosuhteet hyvät
- Vedet jäättömiä sisälahtia myöten, ja myös eteläisen Suomen sisävesillä ainakin suurimmat selät sulia

Talvikannat arvioitiin osa-alueittain

Laji	ÄFF	TLY	Tringa	Plahti E	P-Jahti N	Slahti I	Sisämaa E	Sisämaa K	Sisämaa I	Kai-Lappi	YHT	2016
Kyhmyjoutsen	3500	9000	3000	1650	435	1250	90	7	0	0	18932	9130
Laulujoutsen	1500	1370	750	590	305	700	420	270	120	90	6115	4091
Kanadanhanhi	1	0	370	0	0	90	60	1	0	0	522	78
Sinisorsa	3000	5800	8000	1350	940	1800	3100	4350	1400	405	30145	32020
Tukkasotka	50000	12600	3000	710	12	280	400	0	1	0	67003	56631
Lapasotka	250	165	100	50	1	19	10	0	0	0	595	93
Alli	2000	1000	30000	170	3	300	200	0	1	0	33674	20530
Mustalintu	100	270	50	1210	25	5	0	0	0	0	1660	866
Pilkkasiipi	200	450	200	240	35	35	5	8	4	1	1178	411
Telkkä	6000	34000	5500	1320	75	850	310	125	90	5	48275	21995
Uivelo	1200	1430	200	110	0	65	20	1	0	0	3026	1277
Tukkakoskelo	90	170	70	95	0	70	0	2	1	0	498	324
Isokoskelo	4000	66000	8000	4600	220	5200	3520	2750	465	10	94765	23940
Kaakkuri	30	12	45	35	1	15	0	2	0	0	140	50
Merimetso	300	300	50	20	10	55	1	1	35	0	772	1042
Riskilä	400	130	50	20	0	25	0	0	0	0	625	575
Ruokki	50	10	15	35	0	60	0	0	0	0	170	37
Nokikana	10	5	70	0	0	1	0	0	0	0	86	210
Merisirri	400	800	200	20	1	50	0	0	0	0	1471	720
Yhteensä	73031	133512	59670	12225	2063	10870	8136	7517	2117	511	309652	174020

- Yhdistysten raportteihin tai asiantuntija-arvioihin perustuen laskettiin sekä havaitut lintujen määrät että arvioitiin talvikannan koko jokaisen yhdistyksen alueella
- Lopullisessa raportissa esitetään talvikantojen suuruus laajemmilla alueilla

Useimpien lajien arvioidut talvikannat kasvoivat

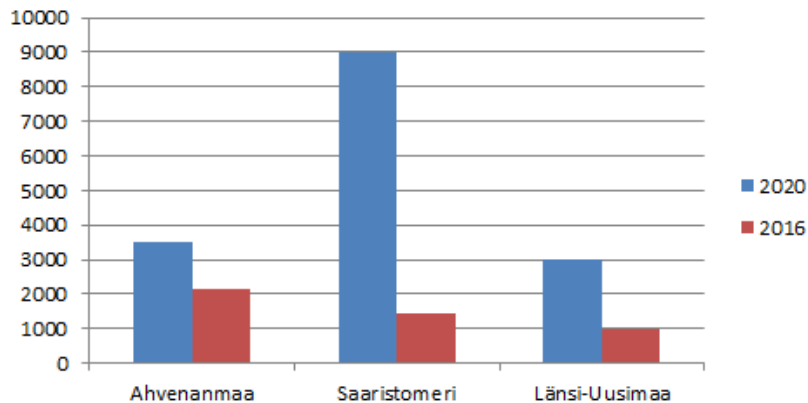
	2020	2016
Kyhmyjoutsen <i>Cygnus olor</i>	18932	9130
Laulujoutsen <i>Cygnus cygnus</i>	6115	4091
Sinisorsa <i>Anas platyrhynchos</i>	30145	32020
Tukkasotka <i>Aythya fuligula</i>	67003	56631
Alli <i>Clangula hyemalis</i>	33674	20530
Mustalintu <i>Melanitta nigra</i>	1660	866
Pilkkasiipi <i>Melanitta fusca</i>	1178	411
Telkkä <i>Bucephala clangula</i>	48275	21995
Uivelo <i>Mergellus albellus</i>	3026	1277
Isokoskelo <i>Mergus merganser</i>	94765	23940
Merimetso <i>Phalacrocorax carbo</i>	772	1042
Riskilä <i>Cephus grylle</i>	625	575
Merisirri <i>Calidris maritima</i>	1471	720

Huomioita lajeista

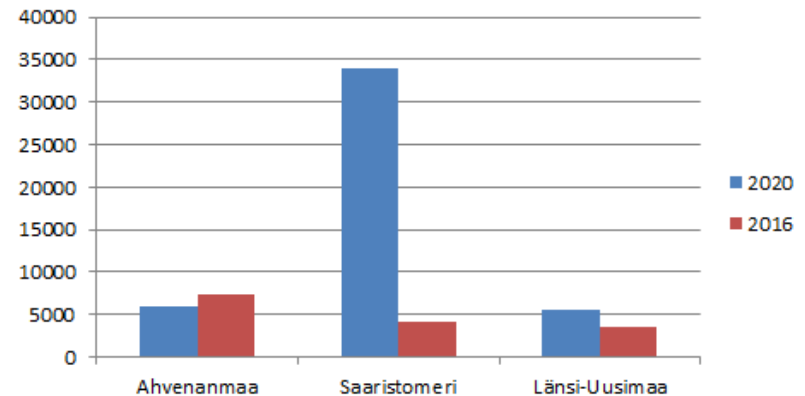
- Kyhmyjoutsenen kannanarvio kaksinkertaistui – leudon talven tuoma esiintymisen muutos
- Isokoskeloita jopa nelinkertaisesti ja telkkiä tuplasti – myös TLY:n tarkempi arviointi vaikuttaa
- Sinisorsan arvio pieneni, mikä johtunee lintujen levittäytymisestä laajalle alueelle – esimerkiksi sisämaan perinteisillä paikoilla järjestään normaalia vähemmän
- Merisorsien (etenkin mustalintu ja pilkkasiipi) kannanarviot kasvoivat roimasti – osittain syynä varmasti paremmat olosuhteet
- Kaikki lajit eivät runsastu – merimetsoja vähemmän ja taantuvat nokikana ja punasotka hiipuvat myös talvehtijana

Levinneisyyden painopiste muuttui

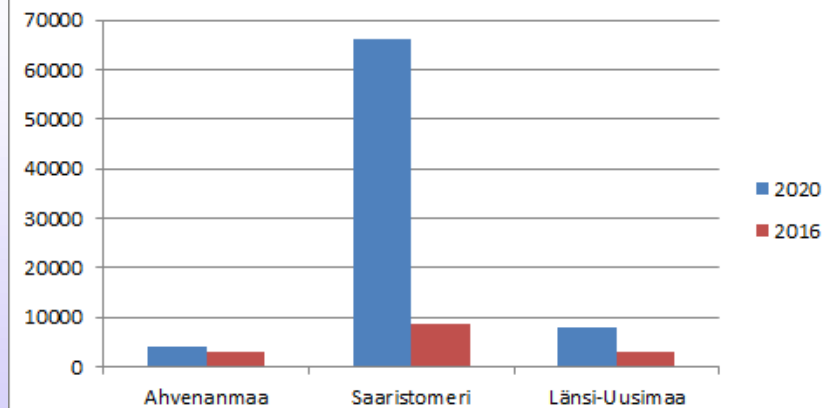
Kyhmyjoutsen

Telkkä

Isokoskelo

- Leudon talven takia linnut vielä merenlahdilla / sisäsaaristossa
- Matalat vedet useimmille lajeille parempia talvehtimispaikkoja

Suomi on entistä tärkeämpi vesilintujen talvehtimisalue

- Suomessa talvehtii nykyisin vähintään 1% yhdeksän vesilintulajin muuttoreitin talvikannasta
- Talvikanta on jo erityisen merkittävä isokoskelolla, uivelolla, kyhmy- ja laulujoutsenella sekä telkällä
- Kansainvälisesti merkittävän talvehtimisalueen rajana pidetään 1% muuttoreitin populaatiosta (mm. suojelualueiden valinta) – tämä ylittyy esimerkiksi tukkasotkalla ja uivelolla monin paikoin
- Koskelot ovat enemmän hajallaan, mutta Suomessa talvehtinee joinain vuosina jopa suurin osa muuttoreitin linnuista

	Talvikanta	Muuttoreitin kanta	Osuus
Kyhmyjoutsen <i>Cygnus olor</i>	18932	208000	9,1%
Laulujoutsen <i>Cygnus cygnus</i>	6115	120000	5,1%
Tukkasotka <i>Aythya fuligula</i>	67003	900000	7,4%
Alli <i>Clangula hyemalis</i>	33674	1600000	2,1%
Telkkä <i>Bucephala clangula</i>	48275	1150000	4,2%
Uivelo <i>Mergellus albellus</i>	3026	25000	12,1%
Isokoskelo <i>Mergus merganser</i>	94765	227000	41,7%
Riskilä <i>Cephus grylle</i>	625	46000	1,4%
Merisirri <i>Calidris maritima</i>	1471	75000	2,0%

Miten laskentoja voisi parantaa?

- Laskentojen kattavuus paikoin hyvä, mutta organisointi puutteellista
- Monesti ei tietoa, mitkä oikeasti "nolla-alueita"
- Ulkomeren lajeista tietämys huono – merellä ollaan alkutalvesta vähän, joten lentolaskennat tärkeitä?
- Kattava laskenta ja laskenta-alueiden tarkka määrittely näyttää johtavan isompiin kannanarvioihin (ks. seuraava esitys!)
- Alueet silti erilaisia ja vuodet vaihtelevat: v. 2020 linnut mitä todennäköisimmin suojaisilla ja vielä avoimilla sisälahdilla, ulkomeren osuus ehkä vähäinen

Kiitos!

- Vesilintujen talvikantoja arvioivat etenkin Aleksi Lehikoinen (Luomus), Tero Toivanen (BirdLife), Markku Mikkola-Roos (SYKE), Kim Kuntze (TLY) ja Mauri Leivo (PSLY)
- Suuri kiitos kaikille alueyhdistysten havaintoja keränneille ja kannanarvioita tehneille!
- Eniten kuuluu kiittää kaikkia vesilintulaskentoihin osallistuneita lintuharrastajia!